

Коли визнавали, що зі Зміїного, то питали: «Це ти послав?..»

Прикордонник Микита Жур'ян з острова Зміїний перебував у полоні з першого дня війни. Його звільнили 24 листопада 2022-го. Після реабілітації повернувся додому на Одещину 25 грудня.

Про те, що йому довелося пережити у полоні, читайте нижче.

Трансфери бранців

24 лютого всіх захисників острова Зміїний окупанти повантажили на буксир «Шахтёр» і доставили до Севастополя. Там утримували у казармі військової комендатури два тижні. Після цього прикордонників та морпіхів відправили літаком до Курська. А звідти, прямо з аеродрому, — в Белгородську область, у СІЗО, що у місті Старий Оскол. Там утримували місяць. Потім — чотири місяці за ґратами у виправній колонії у Валуйках. А вже звідти переправили до виправної колонії, що в Алексєєвці. Спочатку всіх захисників з острова Зміїний утримували разом, але за деякий час розділили. Де перебувають десятеро прикордонників, наразі не відомо.

Молекулярна кухня

Ще більш-менш нормально годували, коли були в Криму. Їжа — як для військовослужбовців. А вже в колоніях якість харчів відверто тюремна — картопля, макарони, щі. Порції давали маленькі. Маючи вагу 85 кілограмів, Микита втратив 20. Умови були терпимими. Кожен мав своє ліжко. Не було такого, що на одне ліжко претендувало кілька людей.

Тюремне «від кутюр»

На четвертому місяці тримання за ґратами захисників Зміїного почали водити на роботи у швейні цехи, спочатку — у 6-й, а пізніше — у 4-й виправних колоніях. Там полонені виготовляли роби для будівельників, одноразові медичні халати тощо. З в'язнями перетиналися лише під час роботи. Ті приносили матеріали для шиття. З ними розмову мав тільки головний з виробництва.

Інформаційний вакуум

Мінімальну інформацію отримували з радіо, щось на кшталт пропагандистського телеканалу «Росія-24». Тобто постійні новини та промивання мізків. Було не зрозуміло, що ж насправді коїться на Батьківщині. Там розповідали про захоплені українські міста, області тощо. Бранці не могли уявити масштаб захоплених територій. Здавалося, що ворог уже пів України підкорив. Час від часу давали почитати місцеві газети. Головні нарративи у них — всі підтримують так звану

«спецоперацію» та «тотальні перемоги». Лише коли переїхали в колонію, де був телевізор, хлопці побачили на карті, що Україна тримається і дає гідну відсіч. Особливо явним це стало, коли відбили Харків-ську область за три дні. По телевізору на всіх каналах сказали, що це стратегічний відступ і що Харків їм не потрібен. Але хлопці все прекрасно зрозуміли.

Били за правду

Ставлення до полонених залежало від тих, хто заступав на зміну. Були адекватні, які поводитися з бранцями нормально. А були й зомбовані, які навіть слухати не хотіли, хто ці хлопці, знущалися, вдаючись до морального й фізичного насилля тільки тому, що українець.

Перед обміном у Микити була змога порозмовляти з іншими хлопцями. Він зрозумів, що йому, порівняно з ними, було не найгірше. Дозволяли хоча б сидіти на стільці, а інколи — на ліжку. Іншим же доводилося цілий день стояти. Якщо присів, окупанти проводили «виховний процес».

«Русский военный корабль, иди на...»

Шукали, хто сказав фразу «Русский военный корабль иди на...». Деякі працівники цих колоній, заради забавки, робили так звані допити військовополонених зі Зміїного. Коли дізнавалися, що з острова, то питали: «Це ти послав, це ти послав? А хто послав, якщо не ти?». Зі слів Микити, ніхто не знав, хто вимовив цю фразу, адже вона прозвучала в ефірі на 16-у міжнародному морському каналі судноплавства, а вони були на позиціях й не чули цього. І що тільки з приміщення чергового прикордонної застави це можна було зробити.

Про те, як ця фраза вплинула на бойовий дух українців та автора, вони дізналися вже після повернення додому. А ще тюремники промацували, що кожен з полонених українців думає про Зеленського, про владу, про ситуацію на Донбасі. Звичайно, всі намагалися викрутитися з цієї розмови та перевести тему. За те, що скажеш «Крим — це Україна, а Президент легітимний», могли дуже постраждати.

Без права на телефонний дзвінок

Зв'язку з рідними всі ці місяці не було. Ніхто не знав, як справи у близьких. І це дуже пригнічувало. У СІЗО в Старому Осколі полоненим дозволили написати листи додому. Це було у березні, а в Україну листи надійшли аж через пів року.

Обмін

До останнього моменту Микита не знав, що його з побратимами будуть обмінювати. Того дня його забрали з роботи у швейному цеху. Переодягнули та відвезли в інше СІЗО, де були ще наші хлопці. Вони не розуміли, чи це черговий переїзд, чи щось інше. І лише коли посадили в літак, збагнули, що це, нарешті, обмін. Коли ж зайшли в автобус, то вже на 100% упевнилися, що це таки обмін.

В Україні їх зустріли представники Координаційного штабу, Держприкордонслужби. З батьками Микита зустрівся у Києві. Це були дуже теплі, радісні відчуття. Потім — реабілітація: два тижні в госпіталі та два тижні в санаторії. А перед Новим роком разом з побратимами повернувся додому, на Одещину.

Життєві поради для родичів і полонених

Прикордонник зазначає, що головною проблемою як для родичів, так і для військовополоненого є дуже великі переживання через інформаційний вакуум, створений навколо них. Нічого не зрозуміло, й дуже часто сам себе «накручуєш». Микита радить навіть у такій складній ситуації спробувати менше хвилюватися. Це тяжко, але треба тримати себе в руках і не йти на якісь необдумані кроки, які можуть тільки зашкодити.

Родичів полонених Микита закликає не намагатися самотужки шукати зустрічей з ними. Якщо адміністрація колонії довідається, що хтось знає, що тут утримуються військовополонені, то їх обов'язково перевезуть в іншу колонію. І це буде ще більшим стресом для бранця. Кожен переїзд — це «приймка», коли хлопців і б'ють, і погано з ними поведуться. Ніякі передачі не дійдуть, навіть якщо хтось їх передасть. А ще закликає родичів полонених остерігатися шахраїв, котрі вдають із себе екстрасенсів, ворожбитів, а насправді «доять» гроші з людей, які перебувають у відчай.

Мрії Микити

Зараз у Микити Жур'яна є дві мрії: повернення додому всіх прикордонників і морпіхів, яких захопили у полон на Зміїному, і, звісно ж, Перемога — та, що одна на всіх, на весь Український народ, на всю Україну.

***Ігор ПЕРЕГНЯК,
підполковник,
помічник начальника Ізмаїльського прикордонного загону —
начальник пресслужби.***